

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.012 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.012 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Гриник Лілії Миколаївні** з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Гриник Лілія Миколаївна, громадянка України, народилася 13 липня 1997 року в місті Дрогобич Львівської області.

2019 року з відзнакою закінчила Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, здобула ступінь вищої освіти магістр зі спеціальності «Середня освіта (Історія)», діставши кваліфікацію «вчитель історії та правознавства».

З вересня 2019 р. по сьогодні працює вчителем історії та правознавства Михайлевицької гімназії Дрогобицької міської ради Львівської області.

У вересні 2020 р. була зарахована на очну (вечірню) форму навчання в аспірантуру Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (галузь знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальність 032 «Історія та археологія»).

Основні результати дисертації Гриник Лілії Миколаївни представлено в 12 друкованих наукових працях, серед яких десять статей у наукових фахових виданнях (одна з них додатково відображає результати дослідження), дві – у матеріалах наукових конференцій.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Гриник Л. Жінка – об'єкт насильства в українському підпіллі: правда чи міф? *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія.* 2021. Вип. 7/49. С. 206–225. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.7/49.234419>

2. Гриник Л. Заходи щодо організації здорового способу життя українських націоналістів на Прикарпатті 1940–1950-х рр. (за матеріалами ГДА СБУ): теорія та практика. *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія.* 2021. Вип. 8/50. С. 243–272. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.8/50.242267>

3. Гриник Л. Криївка як феномен другого дому для українських націоналістів (на прикладі Прикарпаття). *Новітня доба.* 2021. Вип. 9. С. 148–158. DOI: <https://doi.org/10.33402/nd.2021-9-148-158>

4. Гриник Л. До проблеми дисципліни в українському підпіллі на Прикарпатті. *Zaporizhzhia Historical Review.* 2021. Vol. 4(56). С. 142–151. DOI: <https://doi.org/10.26661/zhv-2021-4-56-18>

5. Гриник Л. «Давай собірайсь!»: операція «Захід» на Дрогобиччині на основі спогадів та архівних матеріалів. *Актуальні питання гуманітарних наук :*

міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 50. Том. 1. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-3>

6. Гриник Л. Зовнішній вигляд підпільників і повстанців як відображення тогочасної дійсності (на прикладі Прикарпаття). *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Вип. 53. Том 1. С. 22–29. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-3>

7. Ільницький В., Гриник Л. Комунікція як складова повсякденного життя українських націоналістів на Прикарпатті (1940–1950-і рр.). *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2022. Вип. 9/51. С. 278–300. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.9/51.254479>

8. Ільницький В., Гриник Л. Конфліктні ситуації у Карпатському краї (1944–1950-ті рр.): причини, типи, наслідки. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2022. Вип. 10/52. С. 99 – 116. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.10/52.257909>

9. Ільницький В., Гриник Л. «Повсякдення терору» (1944–1952): публічні форми боротьби радянської влади проти українських націоналістів. *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2022. Вип. 11/53. С. 174–195. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.11/53.268539>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Гриник Л. Побут українських повстанців на Прикарпатті (за матеріалами справи Демида). *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том X: Ефекти участі в розвитку науки та освіти на відстані / ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін – Ужгород – Київ – Херсон : Посвіт, 2020. С. 26–28.*

11. Гриник Л. М. Суїцид як вимушене явище в українському підпіллі під час боротьби з радянською владою на Прикарпатті. *Суспільно-політичні процеси в Україні та світі: історія, проблеми, перспективи : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 29 квітня 2022 р.) / ред. кол. : В. М. Власенко, А. В. Гончаренко, С. І. Дегтярьов та ін. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 37–40.*

Наукові праці, що додатково відображають результати дослідження

12. Ільницький В., Гриник Л. Репресований отець Зиновій Бандрович (1916–1986): реконструкція біографії за матеріалами архівно-кримінальної справи. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип. 45. Том. 1. С. 10–17 DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/45-1-2>

У дискусії взяли участь усі члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Футала Василь Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлене під час захисту:

1) У підрозділі 1.3 слід було зробити акценти на військово-антропологічному підході.

2. Соляр Ігор Ярославович, доктор історичних наук, професор, директор Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1) Попри досить ретельний огляд історіографії обраної теми, на нашу думку, осторонь залишилася сучасна зарубіжна історіографія, аналіз якої міг би суттєво доповнити дослідження. Загальновідомо, що історія повсякдення оцінюється критично через обмеження її методології, концептуальних та аналітичних можливостей. Про що б, очевидно, варто було зазначити.

2) Здобувачка опрацювала досить широкий пласт архівних документів, які у повному обсязі дозволили розкрити тему дисертаційної роботи, однак, більша увага дослідниці до спогадів учасників визвольного руху сприяла б простеженню специфіки повсякденного життя українських повстанців на Прикарпатті у зазначений період.

3) Запропонований дисертанткою варіант архітектоніки подання матеріалу повністю відповідає окресленій меті та завданням, проте у майбутній науковій роботі пропонуємо доповнити її можливими формами релігійності та забобонності у повстансько-підпільних умовах.

4) У дисертаційній роботі слід було більш чітко артикулювати відмінності між побутовими особливостями членів ОУН та вояків УПА.

5) Аналізуючи соціокультурні практики доцільно було б акцентувати, чи внесла певні зміни радянська окупація в дозвілля, відпочинок, культурне життя сільського населення на Прикарпатті і як це впливало на повстанців.

3. Старка Володимир Васильович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1) На нашу думку, більш логічною та структурованою видається класифікація джерельного комплексу за традиційною схемою: неопубліковані архівні документи, опубліковані збірники документів і матеріалів, тогочасна преса, спогади учасників і свідків тогочасних подій.

2) Реконструючи щоденний повстанський раціон, варто було б ширше у роботі навести приклади рецептів, якими послуговувалися господині для консервування харчів.

3) Авторка неодноразово наголошує, що матеріальне забезпечення повстанців залежало від пожертв місцевого населення. У цьому контексті варто було б згадати про явище співчуття та його вплив на цей процес.

4) Окремий підрозділ дисертаційної роботи присвячений реконструкції сімейної обрядовості (с. 184–195) у повстанському житті, у якому вагоме місце посідали проблеми родинності та духовності, що доцільно було відобразити у тексті роботи.

5) Роботу варто доповнити ширшим викладом особливостей комунікації українських повстанців із освітянами та учнями краю.

4. **Галів Микола Дмитрович**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1) У вступі слід доповнити характеристику використаних методів дослідження, вказавши, які головні результати було отримано при використанні окреслених методів. Водночас п. 1.3 «Теоретико-методологічні засади дослідження» доцільно було б доповнити характеристикою аксіологічного, соціокультурного, просопографічного загальнонаукових підходів, прояви використання яких помітні у тексті дисертації.

2) Запропоновану класифікацію джерел (п. 1.2.), на нашу думку, слід доповнити третьою групою: задокументовані спогади і свідчення очевидців боротьби ОУН і УПА, які не брали участі в українському визвольному русі і радянській репресивній системі, але були епізодичними свідками повсякденних практик українських повстанців і підпільників. До таких джерел, наприклад, можна зарахувати спогади родичів повстанців, або, для прикладу, спогади врятованих українськими повстанцями євреїв.

3) При характеристиці харчування і зовнішнього вигляду повстанців рекомендуємо авторці у своїй подальшій науковій роботі використати, зокрема, спогади Дмитра Харкавців (див.: Харкавців Д. За Україну! За Державу! *«Здобудеш або загинеш...»*. Спогади учасників ОУН і УПА. Дрогобич, 2009. С. 7–143), в якій детально описано ці складові побутового життя рядових бійців і командного складу сотні УПА «Булава» у травні-червні 1947 р., а також керівників Дублянського районного проводу ОУН улітку того ж року. З'ясувати додаткові факти щодо взаємин УПА і греко-католицького духовенства дослідниці допомогла б стаття І. Пилипів та Р. Делятинського (див.: Пилипів І., Делятинський Р. До питання про греко-католицьких капеланів в Українській повстанській армії (1942–1946 рр.). *Галичина. Науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис*. Івано-Франківськ, 2008. Вип. 14. С. 303–319).

4) З'ясовуючи методи дисциплінування вояків УПА, авторка не згадала найбільш радикальний, однак, щоправда, рідкісний метод покарання повстанців – децимацію. Його було використано принаймні один раз всю історію УПА, проте саме на Прикарпатті. Як зауважив Р. Забілий, у 1944 р. сотня «Месники», яка діяла на Дрогобиччині, цілком деморалізувалася, грабувала селян. Стрільці і командири пиячили, уникали боїв із ворогом. Після неодноразових скарг населення на таку поведінку стрільців, командування ВО «Маківка» та шеф штабу УПА провели розслідування. Сотню розформували, кожного десятого стрільця, включно з командним складом, розстріляли, а решту відправили невеликими групами в інші сотні сусідніх Воєнних округ.

5) Дисертаційна робота містить граматичні та стилістичні хиби, певну непослідовність в оперуванні термінологічним апаратом. Наприклад, дисертантка задекларувала використання поняття «повстанці» у широкому значенні, розуміючи під ним учасників масового збройного повстання проти встановленого режиму, тобто і вояків УПА, і членів ОУН (с. 95). Однак у тексті

інколи трапляється вживання поняття «повстанці» у вузькому значенні (вояки УПА), поряд з яким згадуються і «підпільники» (члени ОУН).

5. Попп Руслана Петрівна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1) Аналізуючи режим дня повстанців, дисертантка зазначає, що поширеним явищем в їхньому середовищі було ведення особистих щоденників. Тому, можливо, доцільно було б, виокремити щоденники у джерельному огляді.

2) У дисертаційній роботі використано значний пласт джерельного матеріалу, який би, на нашу думку, доповнила б також і інформація інтерв'ювань учасників, очевидців тогочасних подій та членів їх родин.

3) Висвітлюючи питання здоров'я та лікування українських повстанців, бажано було б наголосити, що одним із методів боротьби радянської системи проти ОУН та УПА було зумисне поширення інфекційних захворювань серед повстанців.

4) На нашу думку, більш детально потрібно було б окреслити міжнародні відносини серед учасників українського визвольного руху.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради

«Проти» – немає

«Утрималися» – немає

На основі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Гриник Лілії Миколаївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Василь ФУТАЛА

